Avaldus

Avaldus 03/2021 e-privaatsuse määruse kohta

Vastu võetud 9. märtsil 2021

Euroopa Andmekaitsenõukogu on võtnud vastu järgmise avalduse.

Euroopa Andmekaitsenõukogul on hea meel, et nõukogu võttis vastu kokkulepitud läbirääkimisvolitused, mis puudutavad elektroonilise side teenuste kasutamisel privaatsuse kaitset ja konfidentsiaalsust (edaspidi „nõukogu seisukoht“), mis on positiivne samm uue e-privaatsuse määruse suunas. On äärmiselt oluline täiendada kiiresti ELi üldist andmekaitseraamistikku elektroonilist sidet käsitlevate ühtlustatud eeskirjadega.

Nagu me oleme juba mitmel korral märkinud[1], ei tohiks e-privaatsuse määrusega mitte mingil juhul vähendada kehtiva e-privaatsuse direktiiviga pakutava kaitse taset, vaid peaks täiendama isikuandmete kaitse üldmäärust, pakkudes tugevaid lisatagatisi igat liiki elektroonilise side konfidentsiaalsuse ja kaitse kohta. E-privaatsuse määrust ei tohi mingil juhul kasutada isikuandmete kaitse üldmääruse *de facto* muutmiseks. Sellega seoses tõstatab nõukogu seisukoht hulga mureküsimusi ja Euroopa Andmekaitsenõukogu soovib juhtida tähelepanu teemadele, mida tuleks eelseisvatel läbirääkimistel arutada.

Käesolev avaldus ei piira võimalikku üksikasjalikumat Euroopa Andmekaitsenõukogu avaldust tulevikus või arvamust kaasseadusandjate seisukohtade kohta.

Probleemid seoses elektroonilise side andmete töötlemise ja säilitamisega õiguskaitse ja riigi julgeoleku tagamise eesmärgil

Seoses artikli 6 lõike 1 punktiga d ja artikli 7 lõikega 4 kordab Euroopa Andmekaitsenõukogu, et seadusandlikud meetmed, mis panevad elektroonilise side teenuste osutajatele kohustuse säilitada elektroonilise side andmeid, peavad vastama:

- Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklitele 7 ja 8;
- Euroopa Liidu Kohtu hiljutisele kohtupraktikale[2] ning
- Euroopa inimõiguste konventsiooni artiklile 8.

Euroopa Andmekaitsenõukogu on seisukohal, et e-privaatsuse määrus ei tohi kõrvale kalduda Euroopa Liidu Kohtu hiljutise kohtupraktika kohaldamisest, milles on eelkõige sätestatud, et harta artikleid 7,

[1] Euroopa Andmekaitsenõukogu ja artikli 29 töörühma koostatud e-privaatsuse õigusnorme käsitlevate dokumentide täielik loetelu on esitatud käesoleva avalduse lisas.
[2] Euroopa Liidu Kohtu liidetud kohtuasjad C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, kohtuasi C-623/17

8, 11 ja artikli 52 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus seadusandlikud meetmed, millega nähakse ennetava meetmena ette liiklus- ja asukohaandmete üldine ja valimatu säilitamine. Seepärast ei ole harta alusel lubatud anda õiguslikku alust muule kui sihipärasele säilitamisele õiguskaitse ja riigi julgeoleku tagamise eesmärgil ning selle suhtes tuleks igal juhul kohaldada rangeid ajalisi ja materiaalseid piiranguid ning kohtu või sõltumatu asutuse poolset läbivaatamist.

Mis puudutab teenuseosutajate töötlemistoimingute väljajätmist määruse kohaldamisalast, siis Euroopa Andmekaitsenõukogu leiab, et selline väljajätmine on vastuolus ühtse ELi andmekaitseraamistiku eeldusega. Euroopa Andmekaitsenõukogu rõhutab siiski, et väljajätmise korral kehtib isikuandmete kaitse üldmäärus.

Elektroonilise side konfidentsiaalsus vajab erikaitset (artiklid 6, 6a, 6b, 6c)

Side konfidentsiaalsus on põhiõigus, mis on kaitstud harta artikliga 7, mida e-privaatsuse direktiiviga juba rakendatakse. Seda õigust konfidentsiaalsusele tuleb kohaldada igasuguse elektroonilise side korral, olenemata sellest, mis vormis see toimub, nii puhkeolekus kui sõnumi edastamise ajal, saatjalt vastuvõtjale, ning kaitse peab hõlmama ka iga kasutaja lõppseadet.

Isikuandmete töötlemise üldised keelud koos väheste eranditega

Euroopa Andmekaitsenõukogu toetab täielikult lähenemisviisi, mis põhineb üldistel keeldudel ning kitsastel, konkreetsetel ja selgelt määratletud (eesmärgipõhistel) eranditel.

Siiski on Euroopa Andmekaitsenõukogu mures, et mõned nõukogu kehtestatud erandid (eelkõige artikli 6 lõike 1 punkt c, artikli 6b lõike 1 punkt e, artikli 6b lõike 1 punkt f ja artikkel 6c) näivad võimaldavat väga laia valikut töötlemisliike, ning tuletab meelde vajadust kitsendada neid erandeid konkreetsetele ja selgelt määratletud eesmärkidele. Igal juhul peaksid need konkreetsed eesmärgid olema sõnaselgelt loetletud, et tagada õiguskindlus ja maksimaalne kaitsetase.

Lisaks võivad artikli 6 lõike 1 punktides b, c ja d sätestatud erandid, mis võimaldavad juurdepääsu elektroonilise side andmetele, sealhulgas sisule, et tagada võrgu ja lõppkasutaja seadmete turvalisus, võimaldada elektroonilise side teenuste osutajatele või nende volitatud töötlejatele täieliku juurdepääsu kogu lõppkasutaja side sisule. Kuna see võib kahjustada lõppkasutajate õigust konfidentsiaalsusele ja eraelu puutumatusega seotud ootustele, peab see olema proportsionaalne ja seda tuleks kitsendada, vähemalt selleks, et tuletada meelde, et see ei saa viia elektroonilise side sisu süstemaatilise jälgimiseni ega võimaldada teenuseosutajatel või töötlejatel krüpteerimisest kõrvale hoida.

Lõpuks tuleks määruses rõhutada anonüümimise rolli kui peamist tagatist, mida tuleks elektroonilise side andmete kasutamisel süstemaatiliselt eelistada.

Tugeva ja usaldusväärse krüpteerimise kättesaadavus on kaasaegses digitaalmaailmas hädavajalik

Tugev tipptasemel krüpteerimine peaks olema üldreegel, et tagada turvaline, vaba ja usaldusväärne andmevoog kodanike, ettevõtjate ja valitsuse vahel, ning see on väga oluline, et tagada isikuandmete kaitse üldmääruses sätestatud turvakohustuse täitmine näiteks terviseandmete puhul ning IT-süsteemide kaitse suurenevate ohtude kontekstis. Otspunktkrüpteerimine saatjast vastuvõtjani on ka ainus viis, kuidas tagada edastatavate andmete täielik kaitse. Iga katse krüpteerimist nõrgendada, isegi kui see toimub riikliku julgeoleku eesmärgil, muudaks need kaitsemehhanismid nende võimaliku

ebaseadusliku kasutamise tõttu mõttetuks. Krüpteerimine peab jääma standardituks, tugevaks ja tõhusaks[3].

Uue määrusega tuleb jõustada nõusoleku küsimise nõue küpsiste ja sarnaste tehnoloogiate puhul ning anda teenuseosutajatele tehnilised vahendid, mis võimaldavad neil nõusoleku hõlpsasti saada (artikkel 8[4])

Vajadus eraelu puutumatuse säilitamist toetava lähenemisviisi järele seoses „võta või jäta" lahendustega

Tuleks meelde tuletada, et e-privaatsuse õigusnormide kontekstis kohaldatakse isikuandmete kaitse üldmääruse nõusoleku saamist käsitlevaid sätteid. Seetõttu leiab Euroopa Andmekaitsenõukogu, et tõelise vabatahtlikult antud nõusoleku saamise vajadus peaks takistama teenuseosutajaid kasutamast selliseid ebaausaid tavasid nagu „võta või jäta" lahendused, mis seavad juurdepääsu teenustele ja funktsioonidele sõltuvusse kasutaja nõusolekust teabe salvestamiseks või juurdepääsu saamisest kasutaja lõppseadmesse juba salvestatud teabele (nn küpsisemüürid)[5].

Euroopa Andmekaitsenõukogu rõhutab vajadust lisada e-privaatsuse määrusesse selle keelu kohta sõnaselge säte, et kasutajad saaksid profileerimisega nõustuda või sellest keelduda. Seetõttu peaks sama teenuseosutaja pakkuma kasutajatele õiglasi alternatiive. Neid põhimõtteid tuleks kohaldada võrdselt kõigi teenuseosutajate suhtes, sõltumata nende tegevusvaldkonnast või praegusest rahastamismudelist (vt nõukogu seisukoha põhjendus 21aa).

Kasutajaskonna mõõtmine peab piirduma mittesekkuvate tavadega, mis tõenäoliselt ei ohusta kasutajate eraelu puutumatust

Nõukogu seisukohaga luuakse uus erand kasutajaskonna mõõtmiseks, nagu soovitas artikli 29 töörühm[6]. Nõukogu pakutud erand kasutajaskonna mõõtmiseks on aga liiga üldsõnaline ja võib viia erandi ulatuse liiga laia tõlgendamiseni ning sellest tulenevalt vähendada lõppkasutajate terminalide kaitse taset.

Seetõttu rõhutab Euroopa Andmekaitsenõukogu, et kasutajaskonna mõõtmise erand peaks piirduma kasutaja soovitud teenuse toimimise analüüsimiseks vajaliku üldise analüüsiga ja üksnes statistika esitamisega teenuseosutajale ning selle peab kehtestama ettevõtja või tema töötlejad. Seetõttu ei saa teenusepakkuja või tema vastutavad töötlejad selle töötlemistoiminguga üksi või kombinatsioonis muude jälgimislahendustega eristada kasutajaid või teha nende profiilianalüüsi. Lisaks ei tohiks kasutajaskonna mõõtmise teenus võimaldada kasutajatega seotud navigatsiooniteabe kogumist eri veebisaitidel/rakendustes ning see peaks sisaldama kasutajasõbralikku võimalust keelduda igasugusest teabe kogumisest.

---

[3] Artikli 29 töörühma avaldus krüpteerimise ja selle mõju kohta üksikisikute kaitsele seoses nende isikuandmete töötlemisega ELis, Brüssel, 11. aprill 2018, kättesaadav järgmisel aadressil: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=622229.

[4] Ning sellega seotud nõukogu seisukoha põhjendused (20aaaa ja 21aa).

[5] Nagu Euroopa Andmekaitsenõukogu on varem märkinud 25. mail 2018 vastu võetud avalduses e-privaatsuse määruse läbivaatamise kohta, mis on kättesaadav aadressil: https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_statement_on_eprivacy_et.pdf ja Euroopa Andmekaitsenõukogu suunistes 05/2019 määruse (EL) 2016/679 kohase nõusoleku kohta, punkt 39, kättesaadav aadressil: https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_202005_consent_et.pdf.

[6] Vt ka arvamus nr 04/2012, mis käsitleb vabastust küpsiste kasutamiseks nõusoleku saamise kohustusest (WP 194), lk 10–11. Kättesaadavad aadressil: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2012/wp194_et.pdf.

Tõhus viis veebisaitidel ja mobiilirakendustes nõusoleku saamiseks (artikkel 4a)

Euroopa Andmekaitsenõukogu on seisukohal, et e-privaatsuse määrus peaks praegust olukorda parandama, andes kasutajatele tagasi kontrolli ja tegeledes nn nõusolekuväsimuse probleemiga. Artikkel 4a peaks minema kaugemale ja kohustama veebilehitsejaid ja operatsioonisüsteeme looma kasutajasõbraliku ja tõhusa mehhanismi, mis võimaldaks vastutavatel töötlejatel saada nõusolek, et luua kõigile osalejatele võrdsed tingimused. Määruse kohaldamisala peaks selgelt hõlmama ka brauseriteenuse ja operatsioonisüsteemide pakkujaid.

Privaatsussätted peaksid säilitama õiguse isikuandmete kaitsele ja kasutajate terminalide puutumatusele vaikimisi ning hõlbustama nõusoleku väljendamist ja tagasivõtmist lihtsal ja siduval viisil nii, et seda on võimalik jõustada kõigi osaliste suhtes.

Edasine töötlemine kooskõlas olevatel eesmärkidel (artikkel 6c ja artikli 8 lõike 1 punkt g)

Seoses käimasolevate aruteludega, mis käsitlevad küpsiste ja sarnaste tehnoloogiate abil kogutud elektroonilise side metaandmete/andmete edasist töötlemist, kordab Euroopa Andmekaitsenõukogu oma toetust e-privaatsuse määruse lähenemisviisile, mille Euroopa Komisjon algselt välja pakkus ja mida Euroopa Parlament järgis ning mis seisneb üldises keelus, koos kitsaste erandite ja nõusoleku kasutamisega. Edasise töötlemisega kooskõlas olevatel eesmärkidel kaasneb oht kahjustada e-privaatsuse määrusega pakutavat kaitset, eelkõige elektroonilise side metaandmete töötlemisel, võimaldades töötlemist mis tahes eesmärgil, mis teenuseosutaja hinnangul vastab kokkusobivuse tingimusele, samal ajal kui seadusandja on selgelt püüdnud piirata nende kasutamist konkreetsete eesmärkidega, kui puudub nõusolek. Euroopa Andmekaitsenõukogu soovib rõhutada, et eespool nimetatud andmeid saab ka edaspidi töödelda ilma nõusolekuta ja ilma, et see tekitaks kasutajatele ohtu, kui andmed on anonüümseks muudetud.

Järelevalveasutuste, Euroopa Andmekaitsenõukogu ja koostöömehhanismi tulevane roll (artiklid 18–20)

Euroopa Andmekaitsenõukogu tuletab meelde, et võrdsete võimaluste tagamiseks digitaalsel ühtsel turul on oluline tagada e-privaatsuse määruse kõigi andmetöötlust käsitlevate sätete ühetaoline tõlgendamine ja jõustamine kogu ELis.

E-privaatsuse määruse kohaste eraelu puutumatust käsitlevate sätete järelevalve tuleks teha ülesandeks isikuandmete kaitse üldmääruse kohastele pädevatele järelevalveasutustele, et veelgi suurendada järjepidevust

Euroopa Andmekaitsenõukogu tuletab meelde, et praeguse e-privaatsuse direktiivi alusel pädevate riiklike asutuste ja andmekaitseasutuste pädevused on omavahel selgelt seotud. Tulevase e-privaatsuse määruse eraelu puutumatuse kaitset käsitlevaid sätteid ei tohiks kohaldada eraldi, sest need on seotud isikuandmete töötlemise ja isikuandmete kaitse üldmäärusega.

Seega tuleks isikuandmete kaitse kõrge taseme ning õigus- ja menetluskindluse tagamiseks teha isikuandmete kaitse üldmääruse jõustamise eest vastutavatele riiklikele asutustele ülesandeks teostada järelevalvet tulevase e-privaatsuse määruse nende sätete üle, mis on seotud isikuandmete töötlemisega, nagu Euroopa Komisjon algselt välja pakkus[7].

[7]Euroopa Komisjon, ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse eraelu austamist ja isikuandmete kaitset elektroonilise side puhul ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2002/58/EÜ (privaatsust ja elektroonilist sidet käsitlev määrus), 10. jaanuar 2017, kättesaadav järgmisel aadressil: https://eur-lex.europa.eu/legal-

Euroopa Andmekaitsenõukogu märgib, et erinevalt Euroopa Komisjoni esialgsest ettepanekust on nõukogu seisukohast välja jäetud kõik viited isikuandmete kaitse üldmääruse VII peatükis sätestatud koostöö- ja järjepidevuse mehhanismile. Eespool nimetatud põhjustel kordab Euroopa Andmekaitsenõukogu, et üksnes täielik kooskõla isikuandmete kaitse üldmääruse kohase koostöö ja järjepidevuse raamistikuga võimaldaks saavutada e-privaatsuse määruse eesmärgid, et vältida killustatust määruse täitmise tagamisel ja kohaldamisel ning vähendada koormust teenuseosutajatele, kes muidu peaksid suhtlema tõenäoliselt rohkem kui 27 järelevalveasutusega.

Kui liikmesriikide pädevad asutused, kes ei ole Euroopa Andmekaitsenõukogu liikmed, peaksid suhtlema Euroopa Andmekaitsenõukoguga, nagu nõukogu seisukohas praegu ette nähtud on, väheneks nende võime anda õigeaegne panus e-privaatsuse määruse järjepidevasse kohaldamisse, kahjustades nii digitaalmajandust kui ka põhiõiguste kaitset.

Euroopa Andmekaitsenõukogu nimel

eesistuja

(Andrea Jelinek)

content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A52017PC0010, ja sellega seotud artikli 29 töörühma arvamus, mis on kättesaadav aadressil: https://ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=44103.

LISA: Euroopa Andmekaitsenõukogu ja artikli 29 töörühma koostatud varasemate dokumentide loetelu

- Arvamus 1/2009 eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitleva direktiivi 2002/58/EÜ (e-privaatsuse direktiiv) muutmise ettepanekute kohta, kättesaadav järgmisel aadressil: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2009/wp159_et.pdf.
- Arvamus nr 04/2012, mis käsitleb vabastust küpsiste kasutamiseks nõusoleku saamise kohustusest (WP 194), kättesaadav järgmisel aadressil: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2012/wp194_et.pdf.
- Arvamus nr 03/2016 e-privaatsuse direktiivi hindamise ja läbivaatamise kohta (WP 240), kättesaadav järgmisel aadressil: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=645254.
- Artikli 29 töörühma arvamus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse ettepaneku kohta, milles käsitletakse eraelu austamist ja isikuandmete kaitset elektroonilise side puhul ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2002/58/EÜ (privaatsust ja elektroonilist sidet käsitlev määrus), kättesaadav järgmisel aadressil: https://ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=44103.
- Artikli 29 töörühma avaldus krüpteerimise ja selle mõju kohta üksikisikute kaitsele seoses nende isikuandmete töötlemisega ELis, Brüssel, 11. aprill 2018, kättesaadav järgmisel aadressil: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=622229.
- Euroopa Andmekaitsenõukogu avaldus e-privaatsuse määruse läbivaatamise ja selle mõju kohta üksikisikute kaitsele seoses nende elektroonilise side puutumatuse ja konfidentsiaalsusega, vastu võetud 25. mail 2018, kättesaadav järgmisel aadressil: https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_statement_on_eprivacy_et.pdf.
- Euroopa Andmekaitsenõukogu avaldus 3/2019 e-privaatsuse määruse kohta, vastu võetud 13. märtsil 2019, kättesaadav järgmisel aadressil: https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/201903_edpb_statement_eprivacyregulation_et.pdf.
- Euroopa Andmekaitsenõukogu avaldus e-privaatsuse määruse ning järelevalveasutuste ja Euroopa Andmekaitsenõukogu tulevase rolli kohta, vastu võetud 19. novembril 2020, kättesaadav järgmisel aadressil: https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/statements/statement-eprivacy-regulation-and-future-role-supervisory_et.